

Ambulance pro neurodegenerativní a extrapyramidová onemocnění

Čím se zabýváme?

Věnujeme se diagnostice a léčbě pacientů s neurodegenerativními chorobami. Tato onemocnění se zpravidla projevují poruchou hybnosti či kognitivních funkcí, vysvětlení viz. níže. Extrapyramidová onemocnění je označení pro poruchy hybnosti jako jsou parkinsonský syndrom, třes, chorea, dystonie, myoklonus a tiky, při čemž v řadě případů se jedná právě o projev neurodegenerativního onemocnění.

Co je to neurodegenerativní onemocnění?

Neurodegenerativní onemocnění jsou choroby způsobené zánikem určitých populací buněk centrálního nervového systému tzv. neuronů. Nervové buňky se neumí obnovovat. V současnosti se domníváme, že k zániku neuronů dochází na základě hromadění abnormálních látek (bílkovin) v neuronech či jejich okolí.

Ve většině případů přesně nevíme, proč u jedince k rozvoji onemocnění dojde, pouze velmi malá část onemocnění je podmíněna dědičně. Pro snadnější pochopení bychom neurodegenerativní onemocnění mohli rozdělit do dvou skupin. Na onemocnění, u kterých převažují poruchy hybnosti (např. Parkinsonova choroba). A na choroby, kde převažují poruchy kognitivních funkcí (např. Alzheimerova choroba). Ve skutečnosti se ale tyto projevy často vyskytují současně, a to zejména v pozdních stádiích onemocnění.

Pro neurodegenerativní onemocnění je typické, že jejich projevy se rozvíjejí postupně, zpočátku nenápadně, v řádu měsíců až let. Zejména u postižení kognitivních funkcí prvotní příznaky obtíží pacientovi i blízkým obvykle dlouhou dobu unikají pozornosti a jsou všeobecně zlehčovány.

Neurodegenerativní onemocnění neumí současná medicína vyléčit, jinak řečeno neumíme chorobu zcela zastavit či odstranit. Cílem léčby je zmírnit, výjimečně přechodně odstranit pacientovi obtíže a oddálit nástup těžších stadií onemocnění, kdy se stává pacient závislý na svém okolí.

V průběhu onemocnění se mohou vyskytnout náhlá výrazná zhoršení stavu kognitivních funkcí či hybnosti. Tyto stavy nastávají zpravidla vlivem jiného probíhajícího akutního onemocnění (dehydratace, počínající infekce, apod.). U některých onemocnění, např. u demence s Lewyho tělísky patří kolísání stavu kognice a hybnosti k základním projevům onemocnění.

Co rozumíme pod pojmem porucha hybnosti?

První část těchto poruch tvoří již zmíněná extrapyramidová onemocnění, kdy dochází k poruše funkce bazálních ganglií (struktury v hloubce mozku) a jejich spojů. Rozeznáváme poruchy projevující se celkovou pohybovou chudostí, zpomalením a zmenšením rozsahu pohybů. Toto je typické např. pro Parkinsonovu chorobu. Pro jiné poruchy je naopak typická přítomnost nadměrných mimovolných pohybů (např.: třes nebo chorea). Pro choreu jsou typické rychlé nepravidelné a zcela nahodilé svalové záškuby jednotlivých končetin a obličejového svalstva.

Další skupinu pak tvoří onemocnění mozečku, projevující se poruchou rovnováhy a narušením přesných, cílených pohybů.

Co rozumíme pod pojmem porucha kognitivních funkcí?

Kognitivní funkce jsou tzv. vyšší mozkové funkce, jsou zprostředkovány zejména činností mozkové kůry, ale podílí se na nich i další části mozku. Slouží nám k vědomému poznávání okolního světa, ukládání si informací o něm a vědomému rozhodování, jak řešit nastalé situace.

Mezi kognitivní funkce patří: paměť, pozornost, řeč a jazyk, zrakově prostorové funkce, exekutivní funkce a praxe. Zrakově prostorové funkce zjednodušeně zajišťují orientaci v prostoru. Exekutivní funkce se podílejí na plánování a rozhodování či schopnosti abstrakce. Praxe je schopnost vědomě vykonávat naučené pohybové dovednosti.

Pokud dojde k postižení některých z výše uvedených funkcí, hovoříme o poruše kognitivní funkce či kognitivním deficitu. Dosáhne-li kognitivní porucha určitého stupně, pak se jedná o demenci.

Jednotlivá neurodegenerativní onemocnění se liší typem postižených funkcí. Například u Alzheimerovy choroby je časně postižena zejména paměť, selhává ukládání nových paměťových stop, paměť dlouhodobá bývá zpravidla dobře zachována až do pozdních stadií onemocnění. V průběhu onemocnění dochází postupně i k postižení dalších kognitivních funkcí.

V klinické praxi rozlišujeme syndrom demence, mírnou kognitivní poruchu a subjektivní kognitivní poruchu.

Demence a mírná kognitivní porucha

Demence je stav, kdy postižení kognitivních funkcí je tak výrazné, že nedovoluje jedinci fungovat samostatně v činnostech běžného života a způsobuje mu obtíže v osobním či pracovním životě.

Nejčastější příčinou je Alzheimerova choroba.

Mimo demenci rozeznáváme i tzv. mírnou kognitivní poruchu, kdy je postižena jedna nebo více kognitivních funkcí, nicméně postižení není natolik výrazné, aby narušilo fungování jedince v běžném životě. Přibližně u 10 % pacientů s mírnou kognitivní poruchou postihující paměť se ročně rozvine demence Alzheimerova typu.

U subjektivní kognitivní poruchy neprokazujeme neuropsychologickým vyšetřením rozdíl oproti ostatním věkově a vzdělanostně vázaným osobám.

S kým spolupracujeme?

V péči o naše pacienty spolupracujeme s psychology a psychiatry. V rámci diferenciální diagnostiky pak s oddělením radiologie a nukleární medicíny (MRI mozku, DaT scan, amyloidový PET).

Jak se k nám objednat?

Objednání k vyšetření probíhá telefonicky v ordináčnících dnech a hodinách ambulance. K vyšetření je nutné doporučení od praktického lékaře, který má podezření na neurodegenerativní či extrapyramidové onemocnění. Doporučení může být též od ambulantního neurologa za účelem konzultace pacienta. Pokud byl již pacient pro dané obtíže vyšetřován, je žádoucí, aby při první návštěvě přinesl příslušné lékařské zprávy. V případě absolvovaných zobrazovacích vyšetření zajistit jejich odeslání do systému ePACS Nemocnice České Budějovice. V případě vyšetření pacienta s poruchou kognice je nutný doprovod blízké osoby.

Kde nás najdete?

Ambulance se nachází v 7. patře pavilonu C, v křídle neurologického oddělení (specializovaná ambulance)

Kontakty:

Lékaři: MUDr. Ondřej Krtilka

Sestra: Jana Stolbenková

Telefon: 387 87 5861

email: nervove@nemcb.cz

Ordinační hodiny:

každý sudý čtvrtek v měsíci 8:30-15:30

